

Mejeriuddannelse i dag

Af forstander
J. M. Buch
Kristensen,
Dalum
tekniske Skole,
Mejeribrugets
Uddannelses-
center

*Det er vigtigt
at bevare
mejerist-
uddannelsen
og den fag-
stolthed, der
hører med.*

Det århundrede vi forlader

De 3 nøglebegreber, der bedst beskriver den væsentligste teknologiske og forskningsmæssige udvikling, der er sket inden for mejeriuddannelserne gennem de sidste 20 år af det 20. århundrede, er:

- 1) Ændring fra mejeriskole til jord til bord-center (synergieffekten).
- 2) Øget kvalitet og produktvariation.
- 3) Informationsteknologiens fremmarch.

Ændring fra mejeriskole til jord til bord-center:

Den fremsynede beslutning om at samle mejeriuddannelserne i et center og opføre et mejeri, der specifikt skulle bruges til træning af alle kategorier af mejeribrugets folk, fik vidtrækkende betydning. Mejeribruget fik sit uddannelsescenter.

Med hjælp fra mange organisationer og myndigheder lykkedes det at opbygge et effektivt uddannelsesmiljø. Meget nyt kom til, men forankret i 110 års mejeriundervisnings-erfaring. Princippet om, at hoved og hænder - teori og praktik nøje skulle være i dialog med hinanden, blev bibeholdt og fastholdt. De faglige organisationer var bannerførere for ideerne. Nyhedsmængderne og forandrings-hurtigheden tiltog, og kravene til undervisningen var mangfoldige – indholdsmæssigt

såvel som organisatorisk. Den gode vind – forandringens vind blæste og bragte mange tiltag med sig. Et æg i kurven? Kun én karusel? Ideen om, at mejeriundervisning skulle sikres gennem et samarbejde med tilstødende interessefelter, blev udtænkt.

Jord til bord-filosofien tog sin begyndelse for 20 år siden. Jordbrugsafdeling, hotel- og restaurationskole, laboratorieafdeling og teknisk gymnasium er alle affødt af denne ide. Dalum tekniske Skole blev således et center for »den hvide og grønne brigade«.

Det internationale aspekt blev en stor integreret del. De gamle FAO-relationer op-hørte – Danida og internationale firmaer tog over. Utallige kurser og kontakter world-wide blev til stor inspirationskilde, og krævede kvalitet, fleksibilitet og udsyn af skolen.

Øget kvalitet og produktvariation:

I de sidste 20 år har mejeriundervisningen været stærkt præget af kvalitetsbegrebet. Næsten alle mejerier er blevet ISO-9000-kvalitetscertificeret. Samtidig er der kommet mere fokus på alle de bløde værdier som kvalitetsbevidsthed, kvalitetsstyring, miljøstyring og arbejdsmiljø. Det har betydet, at en stor part af undervisningen også er kommet til at handle om disse værdier, i stedet for at fokusere på arbejdsmetoder og -indhold.

I 1960-erne og 1970-erne var hovedproduktionen smør, ost, k-mælk og skummet-mælkepulver med stor vægt på smør og bulk-varer. I dag har mejerierne en meget større produktrigdom med et væld af spændende oste og en variantrigdom inden for de andre mejeriprodukter, som man ikke har set tidligere. Man er også begyndt at fremstille »funktionel food«, samt spændende ingredienser udfra mælk til anvendelse i andre fødevarer. Det er klart, at det stiller helt andre krav til en forståelse af kemien, bioteknologien og produktteknologien end det gjorde tidligere.

Informationsteknologiens fremmarch:

Medarbejderne på danske mejerivirksomhe-

– og i det nye årtusinde

Medarbejdere på danske mejerivirksomheder skal være dygtigere end deres kolleger i andre lande.

der skal være dygtigere end deres kolleger i andre lande – for dansk mejeriindustri skal afsætte 70% af, hvad de producerer til eksport. Det betyder, at de skal være konkurrencedygtige, når det gælder teknologi og have evne til at aflæse markedet og gennemføre forandringer hurtigere og mere effektivt end konkurrenterne.

Informationsteknologien er et vigtigt element i denne udvikling, og det er en udvikling, der går meget hurtigt på alle felter. I dag – og selvsagt i endnu højere grad i fremtiden – er evnen til at bruge moderne informationsteknologi afgørende for de unges muligheder for at klare sig i mejeribrug. Det er selvfølgelig ikke den eneste forudsætning, men det er en nødvendig forudsætning.

Forventninger til det nye årtusinde

De 3 nøglebegreber, der bedst beskriver forventningerne til det nye årtusinde i forbindelse med mejeriuddannelserne, er:

1) Øget internationalisering.

2) Livslang læring.

3) Bevaring af mejeriuddannelserne.

Øget internationalisering:

I samarbejde med Arbejdsmarkedets Center for Internationale Uddannelsesaktiviteter startede Dalum tekniske Skole i januar 1999 et efteruddannelsesforløb for lærere, der underviser på mejeriteknikeruddannelsen. Dette efteruddannelsesforløb indebærer udstationering i nogle dage/uger på uddannelsesinstitutioner i andre europæiske lande. Formålet med en sådan udstationering er dels at give lærerne et uddannelses- og sprogmæssigt løft, udvikle nærmere samarbejdsrelationer, samt afdække, hvorvidt der fremover er mulighed for at udveksle lærere mellem udenlandske institutioner og Dalum. Derved kan der indarbejdes en faglig international dimension i mejeriuddannelserne.

Dansk mejeribrug er meget internationalt orienteret. Det er derfor også vigtigt, at medarbejderne er internationalt mindede. Det betyder, at der stilles krav om nye kvalifikati-

Udfordringen ligger i at omstille produktionens mange led til at kunne efterkomme behovet for høj kvalitetsprodukter.

oner, at man fx kan arbejde selvstændigt i projektgrupper på tværs af geografiske afstande og have forståelse for kulturens betydning i forhold til et konstruktivt samarbejde.

Livslang læring:

Behovet for mejerist-, mejeritekniker- og mejeriingeniøruddannet arbejdskraft i mejeriindustrien forventes at være stigende i det nye årtusinde. Bevægelsen hen imod en bedre uddannet arbejdsstyrke i mejeriindustrien er meget tydelig – idet der i den forløbne 20-års periode har været en stigende efterspørgsel efter et bedre og mere omfattende uddannet personale.

Rekrutteringssituationen for mejeriområdet ser imidlertid dystert ud. De faldende ungdomsårgange, de øvrige industri- og fagområders stigende efterspørgsel efter en bedre uddannet arbejdsstyrke har øget konkurrencen om de unge, der kommer fra folkeskolen og gymnasierne. Samtidig er interessen for et job i industrien blandt unge mennesker faldende. Det betyder, at det i det nye årtusinde bliver endnu vigtigere end tidligere at efteruddanne den bestående arbejdskraft. Livslang læring er mere aktuell end nogensinde.

Bevaring af mejeriuddannelserne:

Det har gennem mange år været det traditionelle, at den specialistuddannelse, som var nødvendig for det teknisk uddannede personale på mejerierne rundt om i verden, foregik på mejeriskoler og på universiteternes mejerifakulteter. I de senere år er der imidlertid i det ene land efter det andet, sket det, at mange af de forskellige skoler og universiteter har ændret deres undervisning i retning af en mere

generel undervisning i levnedsmiddelteknologi eller levnedsmiddelvidenskab.

I Danmark har vi indtil nu kunnet bevare både mejerist-, mejeritekniker- og mejeriingeniøruddannelserne intakte. Begrundelsen og nødvendigheden heraf er, at en af hovedforskellene mellem Danmark og andre ledende mejerilande er, at Danmark eksporterer ca. 70% af sin mejeriproduktion. Det betyder, at dansk mejeribrug må være gearret til at ændre produktsortimentet meget hurtigt for at kunne møde kravene fra eksportmarkederne.

Fra 2001 træder en ny reform af alle erhvervsuddannelser i Danmark i kraft. Efter en hård kamp fra erhvervets og de faglige organisationers side er det lykkedes at bevare mejeristuddannelsen også efter 2001 som en selvstændig erhvervsuddannelse.

Allerede fra 1. juli 2000 træder en ny KVVU-reform i kraft (kort videregående uddannelse). Den betyder, at mejeriteknikeruddannelsen bliver en erhvervsakademiuddannelse. Akademiuddannelserne er 2-årige. Adgangskravet er enten en mejeristuddannelse eller en studentereksamen. Der er ingen tvivl om, at der bliver tale om en ny og meget spændende uddannelse, og der vil også i fremtidens mejeribrug blive brug for mange mejeriteknikere – uanset om de har en faglig eller en gymnasial baggrund.

Den største bekymring koncentrerer omkring mejeriingeniøruddannelsen. I 1999 var der kun 5 studerende, der tilmeldte sig forkurset til mejeriingeniøruddannelsen. Fremtidens chance for mejeriingeniøruddannelsen ligger helt klart i, at en række af de studerende, der i fremtiden vælger at blive mejeriteknikere gennem den 2-årige akademiuddannelse på Dalum, vælger at studere videre på mejeriingeniørstudiet på Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole.

Afslutning

De seneste 20 års udvikling, hvad angår den generelle internationale markeds-mæssige udvikling har betydet, at mejerierhvervet i dag befinder sig i en åben og fri konkurrencesituation, hvor udfordringen især ligger i at omstille produktionens mange led til at kunne efterkomme det internationale markeds behov for høj kvalitetsprodukter. En udfordring og udvikling som kræver uddannelse og atter uddannelse i det nye årtusinde. ■